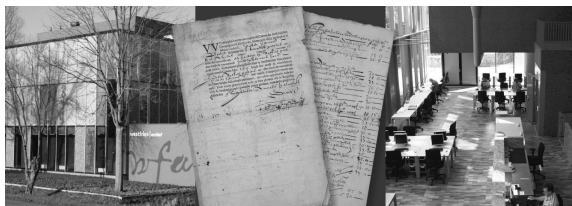

Dealer voor Chevrolet
Vakgarage voor alle merken
www.piethas.nl

Verkoop en onderhoud
tegen scherpe prijzen

Piet Has Automobielen Lageweg 25, 1628 JS Hoorn
telefoon 0229 215416 info@piethas.nl

Het oudste aandeel ter wereld, uit 1606, ontdekt in 2010.

| Westfries Archief Regionaal Historisch Centrum voor West-Friesland

Als u op zoek bent naar uw voorvader, een bouwtekening van uw huis, een oude foto of een boek over de historie van de streek kunt u terecht in het Westfries Archief.

In ons gebouw bewaren wij meer dan zes kilometer archiefstukken, kranten, kaarten, prenten en foto's betreffende de geschiedenis van West-Friesland.

U bent van harte welkom.

| Openingstijden

Dinsdag t/m vrijdag
9.00 - 17.00 uur

Blauwe Berg 5c | 1625 NT Hoorn | Bezoekadres
Postbus 603 | 1620 AR Hoorn | Postadres
0229-282500 | Telefoon
info@westfriesarchief.nl | E-mail
www.westfriesarchief.nl | Internet

Tijdschrift
voor de afdeling
Oostelijk West-Friesland
van de Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Koggenland

aflevering 2014/4
jaargang 29

Inhoud

Onze Bijeenkomsten.....	72
Verslag Najaarsledenvergadering 2014.....	72
Van de bestuursafdeling.....	73
Excursie Centraal Bureau voor Genealogie.....	74
Voorouderspreekuur voortaan nog vijf keer per jaar.....	75
Instructiemiddagen computergenealogie.....	76
Aanvulling kwartierstaat Geertruida Hendrika van Rijn.....	76
Begraafboek van de oude begraafplaats in Purmerend.....	77
Onze afdelingsbibliotheek.....	78
Nieuws uit onze afdelingsbibliotheek.....	79
Genealogische opzoeken in het archief van de Koninklijke Marine.....	81
Tekst in oud schrift.....	82
Duitslanddag in Weesp.....	84
10-minutenpraatje 23 april 2015.....	85
Overwegingen bij de naam Jan Haring.....	86
Familieëunie Besseling.....	86
Mutaties op de ledenlijst per 1 december 2014.....	92
Aan dit nummer werken mee.....	92
Transcriptie pagina 82-83.....	93

Redactie-adres
Ben H.T.J. Leek
Koperslager 41
1625 AK Hoorn

ISSN-nr. 0927-8443

Onze Bijeenkomsten

22 januari 2015	de heer Hans Siebelink: “humorenleer” of als chirurgijn met een eigen kraam op middeleeuwse markten.
12 maart 2015	mevrouw Sytske Visser (CBG): “WieWasWie”
23 april 2015	afdelingsjaarvergadering OWF en 10-minuten praatjes

Verslag Najaarsledenvergadering 2014

Kort verslag van de najaarsledenvergadering op 27 november 2014.

Ondanks een tiental afmeldingen waren er toch nog ongeveer 20 leden en toehoorders gekomen voor de lezing van Siem Duys over Jacob Mossel uit Enkhuizen, die in de loop van de 18de eeuw van scheepsjongen wist op te klimmen tot gouverneur-generaal van Oost-Indië.

Voorafgaand aan de lezing vond een korte najaarsledenvergadering plaats, waarvan het belangrijkste agendapunt was, welk advies onze afdelingsvertegenwoordiger op de komende algemene vergadering van de NGV moet uitbrengen ten aanzien van de door het hoofdbestuur voorgestelde contributieverhoging. Dick Waalboer (vz.) zette uiteen dat de inflatie, de stijgende portokosten en de noodzakelijke reserveringen voor grootonderhoud van ons verenigingscentrum in Weesp daar debet aan zijn. Omdat de contributie een aantal jaren gelijk is gebleven, moet er nu een inhaalslag plaatsvinden. De aanwezige leden zien de redelijkheid van een verhoging in, maar pleiten voor een jaarlijkse aanpassing aan de inflatie in de komende jaren en het uitsmeren van de voorgestelde verhoging over 2015 en 2016. Met dit advies gaat Dick naar de vergadering. Dhr. Olijve wees er in dit verband nog op dat het aankondigen van een verhoging van de contributie na 1 november van het lopende boekjaar de verplichting te niet doet dat het opzeggen van een lidmaatschap voor 1 november dient te geschieden.

In de resterende tijd van de vergadering werd de afdelingsbegroting voor 2015 goedgekeurd en werd meegedeeld dat Jan Lijzenga met ingang van dit nummer zijn taak als vormgever heeft overgedragen aan Dick Waalboer.

Van de bestuurstafel

Iedere keer wanneer ik aan dit artikelje begin, ook soms ver daarvoor, bekruipt me de gedachte: waar zal ik het nu over hebben. Om u steeds maar lastig te vallen met allerlei bestuurlijke zaken is niet zo zinvol. Maar ja, dan kijk ik naar de titel van dit artikel en denk ik: het moet wel. Ik kan u melden dat er van het bestuurlijk front weinig nieuws is. De zaken lopen redelijk goed, al hebben de bestuursleden het er best druk mee. Ons team is te klein. Er zijn bestuursleden die meerdere taken uitvoeren. Er zijn ook taken waar eigenlijk best meerdere bestuursleden aan zouden kunnen werken. Kortom, het oude liedje. Te weinig mensen in het bestuur. En we willen graag meer voor u doen, dan dat wat we nu al doen. Ideeën genoeg. Capaciteit te weinig. Soms kijk ik met jaloerse blikken naar sommige andere afdeling waar gestrooid wordt met 2e secretaris, 2e penningmeester, afgevaardigde, een redactie met twee of meer mensen. Tja..... wanneer meldt u zich voor een van deze taken?

Ik moet u nog wel onze excuses aanbieden voor het niet publiceren van de uitnodiging en de agenda voor de najaarsvergadering. We hebben dat hopelijk voor een deel goed kunnen maken via de e-mailservice op de NGV website, maar daar bereiken we niet iedereen mee. Nogmaals onze verontschuldiging voor deze uitglijder.

Naast het onderzoek dat we als genealoog verrichten, zijn er veel mensen die ook werken aan een verzameling familiezaken. Deze verzameling kan heel divers zijn. Een trouwboekje van overgrootouders, een gouden hanger, die ook op de foto van overgrootmoeder staat, bidprentjes, geboorte- en rouwkaarten enzovoort, enzovoort.

In het zuiden van ons land zijn op veel plaatsen in oktober en november bijeenkomsten gehouden omdat 70 jaar geleden deze delen van Nederland door geallieerden werden bevrijd van 5 jaar vijandelijke bezetting.

In mijn bescheiden verzameling familiestukken bevinden zich drie zakagenda's van mijn vader. Een uit 1975 (Rabobank), een uit 1963 (RPS) en een uit 1944, de kleinste, 10 bij 6,5 cm met één week op twee pagina's.

Meestal schreef hij met potlood of vulpen. Er staat van alles in. Gezin, werk, tuin, een recept. Afijn, van alles. Op 4 november 1944 staat als enige notitie met rood potlood: "bruggen over haven opgeblazen. 's middags half vijf Zevenbergen bevrijd". Ook familiegeschiedenis. Ik ben er heel zuinig op.

*Uw voorzitter
Dick Waalboer*

Excursie Centraal Bureau voor Genealogie

Maandag 6 oktober zijn op initiatief van Marijke van Teunenbroek 18 leden naar het Centraal Bureau voor de Genealogie geweest.

Met enige vertraging door het niet aansluiten van een trein op Schiphol waren we toch nog redelijk op tijd.

Direct na de ontvangst door de heer Maarten Wijnaendts werden we vergast op een, overigens op verzoek van enkele deelnemers, uiteenzetting over de Verenigde Oost Indische Compagnie (VOC) door Maritiem Historicus de heer Jirsi Reinders.

Na deze uiteenzetting werd er iets gegeten. Daarna volgde een rondleiding door de archiefruimte van het CBG. Allereerst kregen we uitleg over de persoonskaarten. Het CBG bewaart ongeveer 2 miljoen persoonskaarten. Kopieën hiervan kunnen opgevraagd worden. Na de persoonskaarten werden we langs stellingen vol boeken met genealogieën geleid. Ook is er een massa familieberichten. Deze worden door een groot aantal mensen in het land uitgeknipt en opgestuurd naar het CBG. Daar worden ze nagenoeg volledig automatisch gescand en geïndexeerd.

Uitleg bij de Persoonskaarten

Deze verzameling is op de website van het CBG in te zien. Om de berichten volledig te kunnen zien, dient er ingelogd te worden en zijn tegoedeenheden nodig. Deze kunnen verkregen worden door vriend te worden van het CBG voor € 39,50. Voor dit bedrag ontvangt met 4 keer per jaar het blad “gen” en worden 500 eenheden verkregen.

Na de rondleiding was er gelegenheid om in de studiezaal allerlei onderzoek te doen.

Een volgend bezoek aan het CBG kan ik zeker bij u aanbevelen.

Voorouderspreekuur voortaan nog vijf keer per jaar

Het laatste jaar is de belangstelling voor het voorouderspreekuur belangrijk teruggelopen.

Waarschijnlijk zijn er geen “vastlopers” meer. De mensen die het spreekuur bezochten zijn allemaal zeer tevreden naar huis gegaan. Ze werden weer op het spoor gezet van hun onderzoek, zijn enthousiast aan hun onderzoek begonnen of vonden bevestiging van wat ze al vermoedden.

Tot nu toe werd het voorouderspreekuur 10 keer per jaar gehouden en steeds op de tweede vrijdagmiddag van de maand met uitzondering van de maanden juli en augustus.

Door de teruglopende belangstelling heeft het team dat het voorouderspreekuur organiseert besloten het aantal spreekuren terug te brengen naar vijf per jaar.

Dit zal plaats vinden in de maanden:

januari

maart

mei

september

november.

Het spreekuur zal plaats vinden steeds op de tweede vrijdag van de genoemde maanden van 14.00 uur tot 16.00 uur.

Mocht u met uw onderzoek vastgelopen zijn of u kent anderen die belangstelling hebben voor onze steeds weer boeiende hobby (wetenschap?) dan bent u van harte welkom.

Er is assistentie voor u op het gebied van beginnen met genealogie, “vastlopers”, slecht leesbaar of oud schrift en dergelijke.

Instructiemiddagen computergenealogie

GensDataPro en Aldfaer

Op de tweede vrijdagmiddag van januari 2015, de 9e dus, zal een instructiemiddag gehouden worden voor de computerprogramma's GensDataPro en Aldfaer.

Deze activiteit wordt gelijk met het voorouderspreekuur gehouden.

Er zal dan hulp aangeboden worden door Dick Waalboer (GDP) en Trudy Schouwe (Aldfaer).

Deze bijeenkomst vindt plaats in het Westfries Archief. Aanvang 14:00 uur en de bijeenkomst eindigt om 16:00 uur. Indien u belangstelling heeft voor deze bijeenkomst, dan wordt het bijzonder op prijs gesteld wanneer u dit van te voren kenbaar maakt. Opgeven kunt u zich bij Dick Waalboer, tel 0229 591746 of voorzitter@owf.ngv.nl. Schrijf er in de e-mail bij voor welk programma u vragen heeft.

Bij voldoende belangstelling zal op een later tijdstip (februari en oktober 2015?) eenzelfde middag georganiseerd worden voor de programma's afzonderlijk.

Ingezonden brief:

onderwerp:

Aanvulling kwartierstaat Geertruida Hendrika van Rijn

Geachte redactie,

In Koggenland 2014/2 staat de kwartierstaat van mevr. Geertruida Hendrika van Rijn. Er is veel meer te vinden. Een kort lijstje is bijgevoegd.

12. **Hendrik de VRIES** hertr.: Sneek 16 aug. 1891 #54 Hendrikjen de Vries, geb. ca. 1848 te Workum, ovl. 8 jan. 1933 te Workum, 85 jaar, weduwe. (helaas heb ik het ovl. van Hendrik niet kunnen vinden, moet tussen 1891 en 1933 liggen)

20. **Sytze BRUINSMA**, geb. te Warns 1814 (blijkt dan onder gemeente Stavoren te vallen!; dat wist ik niet); Warns heeft in mijn beleving altijd bij de gemeente Hemelumer Oldeferd en Noordwolde gehoord.

21. **Geertje de JONG** is eerder geh. geweest.!

22. ovl. te Lemmer.

23. **Sjoukje(n) HYLKEMA/HIELKEMA**, ovl. 1 jan. 1903 te Lemmer, 73 jaar,

26. **Naddus OSINGA**, ook Bernardus ! de geboortedatum staat in de huwelijksakte.

Voor de Friese voorouders zijn 2 websites heel belangrijk:

www.allefriezen.nl ; bijna alle originele akten zijn ingescand en in te zien via de PC.

www.tresoar.nl ; -> onderzoek voorouders; vooral te gebruiken voor DTB gegevens.

Sjoerd Huitema (Koudum)

Begraafboek van de oude begraafplaats in Purmerend.

Zaterdag 18 oktober jl. werd in Purmerend een zogenaamde Allergedachtenisavond gehouden. Dit bestaat uit het branden van kaarsen, het zingen van gezangen, het opzeggen van gedichten en het in stilte bidden. Het kerkhof was verlicht met fakkels, vuurkorven, kaarsen en lampen: een indrukwekkend geheel.

Op deze avond sprak de heer Rob Teunissen mij aan, die zich o.a. bezighoudt met onderzoek naar de als 'naamloos' begraven kinderen. Hij vertelde mij dat tijdens de renovatie van de koepelkerk een doosje met papieren te voorschijn is gekomen, met daarin o.a. de namen van de overledenen, die na de sluiting van het kerkhof alsnog zijn bijgezet. Deze namen waren niet in het begraafboek opgetekend. Waarschijnlijk heeft de doodgraver deze lijst bijgehouden. Geïnteresseerden kunnen via het Waterlands Archief hiermee wellicht een vastgelopen onderzoek weer vlot trekken.

G. Hinke, Purmerend

Onze afdelingsbibliotheek

Ver voordat we de eerste bijeenkomst in ons nieuwe onderkomen, het Westfries Archief, zouden houden, werd de bibliotheek verhuisd.

Op zaterdagochtend 23 juni hebben zes mensen zich ingespannen om alle onderdelen van onze “bieb” in Berkhout in kratten en dozen te doen en vervolgens te vervoeren naar de Blauwe Berg 5c in Hoorn.

Tiny Kraakman bekijkt de inventarislijst

Nadat alles in het Westfries Archief aanwezig was zijn Gerri Kind en Tiny Kraakman verder aan het werk gegaan. Op logische wijze is uiteindelijk de nieuwe indeling van onze bibliotheek tot stand gekomen.

We hebben een mooie plek gekregen in de galerij boven de ontvangstbalie van het archief.

Er is veel werk verzet om alles op een goede manier te verhuizen en in te richten. Maar het resultaat is ernaar. De catalogus staat op onze website en deze ligt ook in de bibliotheek. Tijdens de openingstijden van het archief kunt u de boeken inzien. Lenen kan uitsluitend tijdens de lezingavonden en het voorouderspreekuur.

Als u een ledenbijeenkomst bijwoont, volg dan ook eens de pijlen naar de bibliotheek.

Nieuws uit onze afdelingsbibliotheek.

De verschillende afdelingen van de NGV sturen elkaar hun afdelingstijdschriften toe, zodat alle leden op gezette tijden (afdelingsbijeenkomsten, bibliotheekopenstellingen, e.d.) van alle binnen de NGV gepubliceerde gegevens en informatie kennis kunnen nemen. Vooral als u voorouders heeft in een ander gedeelte van ons land, biedt het regelmatig lezen van een afdelingstijdschrift uit die regio een kans om aan extra informatie te komen. U kunt zelfs overwegen een bijzonder lidmaatschap van die afdeling aan te vragen bij de NGV.

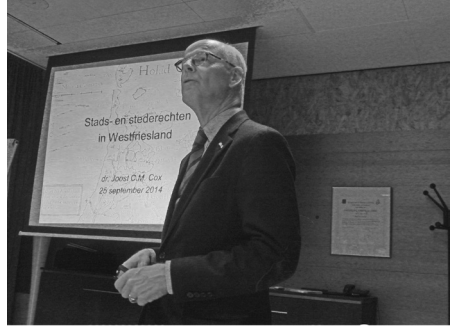
In onze afdelingsbibliotheek staan de binnengekomen afleveringen van de afdelingstijdschriften in houten cassettes op de planken op de eerste verdieping van het Westfries Archief. Tijdens de openingstijden van het archief zijn ze raadpleegbaar, tijdens de afdelingsavonden en het voorouderspreekuur eventueel ook uitleenbaar.

De afdeling Oostelijk West-Friesland heeft bovendien afspraken gemaakt met een paar historische verenigingen binnen onze regio om elkaars publicaties uit te wisselen. U kunt in onze afdelingsbibliotheek dus ook het kwartaalblad van de vereniging Oud Hoorn vinden evenals de jaaruitgaven van de historische verenigingen Blokker, Suyder Cogge en het Westfries Genootschap. Het jaarboek van het Historisch Genootschap Oud West-Friesland, West-Friesland Oud & Nieuw 81 (2014) bevat vanaf bladzijde 26 een artikel van de hand van Jan de Bruin, getiteld 'Westfriesse plattelandssteden van hun ontstaan tot hun opheffing in 1811'. Hij gaat daarin het verlenen van stadsrechten binnen de westfriesse Ommeringdijk na en beschrijft minutieus het functioneren ervan tussen de 14de en de 19de eeuw. Bijna dorpsgewijs krijgt de lezer aanknopingspunten aangereikt voor verder onderzoek naar de achtergronden, waartegen de eigen familiegeschiedenis geschetst kan worden.

De eerste lezing van het seizoen 2014-2015 werd verzorgd door de heer J.Cox, oud gemeentesecretaris van Alkmaar en auteur van een studie naar de verlening van stadsrechtprivileges in Holland en Zeeland tussen de 13de en de 15de eeuw. Het feitelijke onderwerp vormen de verschillen tussen stadsrecht en stederecht. De verregaande mate van autonomie, die Hoorn, Medemblik en Enkhuizen bezaten, wordt door Joost Cox afgezet tegen de beperkte zelfstandigheid die combinaties van dorpen kregen. De 'rechthuizen' in verschillende plaatsen binnen onze regio herinneren nog aan die situatie.

Aandachtig gehoor in de nieuwe zaal

De heer Cox over stads- en stedenrechten in West-Friesland

(foto's Marijke van Teunenbroek)

De uiteenzetting van de heer Cox vormt een welkome aanvulling bij het verhaal van Jan de Bruin in het laatste jaarboek "West-Friesland Oud en Nieuw". Laatstgenoemde opende de eerste afdelingsavond die gehouden werd in het Westfries Archief. Met een hartelijk welkom sprak hij daarbij de wens uit dat deze nieuwe vorm van samenwerking voor beide partijen succesvol zal blijken te zijn. Ook wij, uw bestuur, hopen dat de samenwerking met historische verenigingen en historici, zoals Joost Cox, onder de vleugels van het WFA tot veel inspiratie, veel onderlinge hulp en publicaties mag leiden.

Wie verder bladert in West-Friesland Oud & Nieuw komt nog veel meer interessants tegen, over Westfriese naïeve schilders, over de vraag of er eigenlijk ooit wel een Westfriese identiteit bestaan heeft, over bezoeken van de Oranjes aan onze regio en over Westfriese bedrijven, die hun vleugels tot ver buiten hun gebied hebben uitgeslagen.

De bestuursleden en de vrijwilligers, die zich met onze afdelingsbibliotheek bezig houden, hopen dat u het komende jaar veelvuldig gebruik zult maken van onze boeken en tijdschriften, die nu de hele week door toegankelijk zijn in het Westfries Archief. Wij wensen u daarbij veel succes en wij wensen u overigens ook het allerbeste toe voor het nieuwe jaar.

Ben Leek

Genealogische opzoekingen in het archief van de Koninklijke Marine.

Mevrouw Klooster van Het Ministerie van Defensie heeft een lezing gehouden op 23 oktober over de archieven van de Koninklijke Marine. Zij kwam ons wegwijs maken in het archief van de Koninklijke marine. Daarbij moet, zo vertelde zij ons, een onderscheid worden gemaakt tussen marinepersoneel dat geboren is voor of na 1850.

Marinepersoneel geboren tussen ca. 1865 en 1908

Deze dossiers betreffen uitsluitend beroepspersoneel. Om een bepaalde persoon te kunnen terugvinden moet u over de juiste geboortedatum beschikken. In de lijst van persoonsdossiers (pdf) kunt u nagaan of er een dossier is van de door u gezochte persoon. De inhoud van dossiers kan sterk verschillen: sommige bevatten niet meer dan een kaartje met de naam en de rang van de desbetreffende militair, terwijl in andere persoonsdocumentatie aanwezig is.

De documentatie over personen (pdf) is samengesteld uit diverse bronnen met (genealogische) informatie over duizenden marineofficieren uit de 17e tot en met 20e eeuw.

- Collectie Klaassen

Collectie Klaassen is een verzameling waarin gegevens zijn verwerkt die aan de personeelsadministratie van de marine ontleend zijn.

- Collectie nalatenschappen

De collectie nalatenschappen heeft betrekking op personeel dat tussen 1940 en 1985 in actieve dienst is overleden.

- Betaalrollen

Betaalrollen van marineschepen uit de Tweede Wereldoorlog.

- Naamlijsten

De naamlijsten van het vaste corps zeeofficieren uit het begin van de 19e eeuw.

- Gedenkboeken

Gedenkboeken en andere aanwezige overzichtswerken waarin alle leerlingen van de adelborstenopleidingen van de marine in de negentiende en twintigste eeuw vermeld staan.

- Herenboekjes

Herenboekjes uit de 18e eeuw, waarin marineofficieren staan vermeld.

- Admiralenboek

'Het admiralenboek: de vlagofficieren van de Nederlandse marine 1382-1991 van Luc Eekhout' (Amsterdam 1992).

lees verder op pagina 84

Tekst in oud schrift

Beschrijvinge gedaan oer Lijk vande J^{hr}
 van Rieckoff huijgen molenaer op de
 oosterpoorts Moelen in zijn Leven

5 Jive sang soeff smite vertaert op jistens
 moeyens tintegey saelt byden by byffiers gheest
 ghevoert van Rieckoff zuijten molenaar op de voffen
 poorters moey den groot gheert vande soebe moey
 op veecece yende sy geting get vande vonsfleding
 moey de ysegeby, is vork op vande bebbid of
 de soey vey vonsfleding soeoff ginyen yensent
 10 giva Rieckoff eeyens de geze, zuygh mettet
 deney eey tintegey de Edey is vild betvande omie
 vander comone, dat gij doet is dat desbetts giva
 Rieckoff soeff toemake veece yensom vane,
 de vatsen vanden vande soeff vonsen vande comone

Marinepersoneel geboren voor 1850

Onderzoek naar varend marinepersoneel geboren vóór 1850 is een stuk lastiger, omdat bij een grote brand in het ministerie van Marine in 1844 veel archiefmateriaal verloren is gegaan.

Marijke van Teunenbroek.

Duitslanddag in Weesp

Oostfriesland met voorlichting en lezing.

Het versnipperde Duitse genealogielandschap (vóór Napoleon zo'n 2000 staatjes) is moeilijk te doorgronden en in te zien. Maar op de Duitslanddag van za. 7.2.2015 tussen 10.30 en 16 uur komen er Duitse en Nederlandse experts naar het Verenigingsgebouw van de NGV, Papelaan 6 in Weesp.

Een gebied dat al vergevorderd is met zijn gedrukte Ortsfamilienbücher is Ostfriesland, dat heel lang Nederlands was en waar het Nederlands pas rond 1940 uit de erediensdienst is verdwenen. De moederkerk van de Nederlandse Hervormde kerk staat dan ook in de vluchtelingenstad Emden. Hun genealogische vereniging is de Upstalboom. Hierover organiseert de WGod (Werkgroep Genealogisch Onderzoek Duitsland ; zie: www.WGod.nl) dan een lezing.

Jos Kaldenbach (voorzitter van de WGod)

Oproep

De redactie is op zoek naar creatieve genealogen, die het leuk vinden om hun onderzoeksresultaten, bijzondere vondsten of andere genealogische wetenswaardigheden in ons blad te publiceren. De redactie is graag bereid om u bij de publicatie te ondersteunen.

10-minutenpraatje 23 april 2015

Toelichting:

Als jongste telg van ons gezin ben ik altijd nieuwsgierig geweest naar de familie banden. Hoewel ik al sinds 1974 niet meer in West-Friesland woon, ben ik bezig gebleven met het uitzoeken van de gegevens van mijn vader (Arie van Leijen * 3-7-1898 Obdam † 29-5-1973 Alkmaar) en Pauw als familienaam van mijn moeder (Trijntje Pauw * 24-3-1902 Oudorp † 21-6-1968 Alkmaar). De oudste Van Leijen die ik in rechte lijn heb kunnen terug vinden komt uit Hoogwoud(± 1715) en de oudste Pauw komt uit Hem (1751).

In de loop van de jaren heb ik heel wat materiaal verzameld die de stambomen “aankleden”. Van dit materiaal heb ik een powerpoint presentatie samen gesteld met als titel de bekende uitspraak van de eerste voorzitter van het West Fries Genootschap , G.C. van Balen Blanken: “Die zijn voorgeslacht niet eert, is zijn eigen naam niet weert”.

Mijn verwachting is dat er mogelijk onder de lezers van dit blad of bij de bezoekers van de vergadering en het 10-minutenpraatje mensen zijn waarmee ik gegevens kan uitwisselen en die mij een stapje verder kunnen helpen in mijn zoektocht. U kunt ook al eerder reageren met gebruik van onderstaande adresgegevens.

Nel den Os- van Leijen
De Stelle 20
4464 BP Goes
06 22335179
regnel@zeelandnet.nl

(De redactie heeft vernomen dat het 10-minutenpraatje langer zal duren dan 10 minuten).

Familie­reünie Besseling

Volgens de gegevens is het op zeven februari 2015 70 jaar geleden dat, Simon Besseling, geboren op 05-11-1921, in Neuengamme is overleden.

Uit onderzoek blijkt dat dit niet helemaal correct is: het is namelijk gebleken dat hij tijdens de dodenmars van Meppen-Versen naar Lübeck is overleden.

Het verhaal van Simon is te vinden op de site www.besselingreunie.nl onder het kopje “Simon”.

Deze 70e sterf­dag wordt aangegrepen om een Besselingenreünie te organiseren. Deze dag zal bestaan uit een eredienst die gehouden wordt in de Lucaskerk van Venhuizen. De burgemeester zal hier een welkomstwoord tot ons richten.

Daarna volgt er een reünie in de Roode Leeuw.

Nadere informatie is te verkrijgen bij Piet Besseling [pietbesseling@ziggo.nl].

Piet Besseling

Overwegingen bij de naam Jan Haring

was hij een visser, een matroos of iets anders?

Meer dan 40 jaar zoek ik al naar voorouders en ongeveer 30 jaar geleden was ik in het oude archief te Hoorn en kwam via een Jan Haring op een Haring Janszn van Lang Weeren, getrouwd met een Semmetje Broers. Ze kregen onder andere een dochter, Tietje Haarings. Voor mij toen volledig nieuwe gegevens. Ik ben dan iemand die nieuwsgierig is naar de herkomst van een naam en zoek door. In de koffiepauze vroeg ik alvast links en rechts naar de bekendheid van deze naam. Ik kreeg verschillende opmerkingen die niet erg veel hout sneden. Iemand zei “da’s vast iemand van joodse herkomst, die mensen gebruiken kleur- en dierennamen”. Een ander vertelde “neen, je moet denken aan z’n beroep en de omgeving, hij was vast een visser op haring”. Daarmee wist ik het nog niet. Wel wist ik dat er ooit in Westfriesland een Friese taal was gesproken. Dat week af van de andere regio’s in Holland, want daar was de taal Frankisch van oorsprong. Die Friese taal werd in een iets groter gebied gesproken dan dat thans door de Westfrie­se Omringdijk wordt begrenst. Het betrof ook een deel van wat thans als het Noorderkwartier bekend is en naar het zuiden tot delen in wat thans Waterland en de Zaanstreek, boven de stad Zaandam is. Binnen deze regio spraken ook afwijkende dialecten in bepaalde kleinere, meer begrensde gebieden zoals rond en in steden als Hoorn, Medemblik, Enkhuizen en de omgeving van Monnickendam en Purmerend.

Zelf denk ik eenvoudig en kijk dan in de richting van patroniemen, dat lijkt mij ook logisch als je een Jan Haring en een Haring Janszn hebt. Haring is een van oorsprong Germaanse naam afkomstig van 'Heri' met de betekenis 'leger'. Men kent vele vervoegingen van de naam Haring, zoals Harinck, Harinkie, Hark, Harkje, Harko, Harkolien. In Groningen Haarko, in Friesland zelf Harich, maar ook Harke, Haro, Harre, Hearing, Hjerre. Ook als vrouwennamen Harcolina, Harriaantje, Harkje, Heerkolina, Heerodina, Herdina enzovoort. In Holland had je zo Heer, Here, Heerkijn en Heertgen. In de 16de eeuw werd de naam Harke veranderd in Hercules. Zie ook de korte Germaanse gelijksoortige namen zoals Har, Her, Heer (dat had als betekenis Leger of Heer, denk aan een heerlijkheid met als heer...). Ik wist ook dat in de Friese taal de naam Haring als Héring uitgesproken werd. Ik ben dit toen verder gaan uitzoeken, omdat ik meende dat bijvoorbeeld de omschrijving achter de roepnaam en vermoedelijk patroniem 'van Lang Weeren' mogelijk op de plaats van herkomst zou kunnen duiden. Zo kwam ik ook op een plaatsnaam als Heringcarspel. Bij verder zoeken komt men op het feit dat Héring in een oude encyclopedie aangegeven wordt als 'een stuk grond, welke ligt aan een lange, door twee sloten begrensde stroken lands, weren genoemd' (vgl. de Weerribben in Overijssel).

Tot in de 20ste eeuw was er een plaatsnaam Haringcarspel. die zou zijn ontstaan rond 1295 toen er een 'terp' werd opgeworpen ten oosten van Tuitjenhorn. Het land waarop deze terp stond was in handen van de graven van Holland, die deze grond schonken aan de Abdij van Egmond. Hiervandaan kwam het in leen van de Heren van Egmont. De heren van Egmont verklaarden dat dit gebied vrij was om er te gaan wonen. Dat werd een Hering genoemd. Er werd een klein kerkje gebouwd, daardoor werd de Hering een kerspel (kerkbuurt). Daarom werd de plaats Heringcarspel genoemd. In 1923 werd de daar staande (intussen hervormde) kerk gesloopt. In de 20ste eeuw werd deze plek omgedoopt naar Kerkbuurt. De naam Heringcarspel werd Herencarspel en nog later de gemeente Harencarspel.

Intussen had ik boeken gelezen over het feit dat Floris V Westfriesland innam en dat dit een waterrijk en moerassig gebied was. Het leger van Floris V bestond uit zijn edelen en de lagere welgeboren mannen (ook edel vrije genoemd, zij waren vrij van 'schot' dat was toen een belasting over bezit). Deze laatste groep vormde de laagste edelen in Holland, ruim 6% van de bewoners behoorden vermoedelijk tot deze groep. In Kennemerland bestond de bevolking van bepaalde plaatsen uit een veel grotere groep welgeboren mensen. De hogere edelen maakten ongeveer 3 promille uit van de bevolking.

Zij waren allemaal gegoed met eigen vrije gronden en vaak met een stukje leengoed van een hogere heer, welke heer ze met raad en daad bijstonden. Ik wilde die omschrijving van welgeboren mannen leren kennen. Toen was er echter niet zoveel over geschreven en kwam ik bij een oud boek uit, waarin een Prof. Dr. Gosses daarover had geschreven.

Men moet bedenken dat volgens Gosses, de riehtallen (de mannen aan de riemen, de roeiers van een boot) en welgeboren mannen vermoedelijk tot een gelijk gerechtigde hogere sociale klasse behoorden. Het was een vorm van een strijdmacht die per buurtschap een schip moesten leveren en daarom 'Kogge' werd genoemd. Gemiddeld waren er 22 riehtallen per boot (een Heere kogge was anders dan een dikbuikig handelsschip zoals ons embleem van het blad Koggenland, met alleen zeilen; het leek meer op een Knar met 9 planken voor de roeiers, en ging in de richting van een Vikingschip met een mast). De bemanning bestond uit een schipper en stuurman plus roeiers, soms waren het meer dan 30 personen. Het was een Weermacht d.w.z. strijders, ontstaan en begonnen door vermoedelijk de Vikingen die hier woonachtig waren (denk aan Noormannen, de mannen uit het noorden en hun zilverschatten) zij waren hier door Karel de Grote ooit als markgraven aangesteld). Omstreeks Floris V kenden wij ook een Floris van Wynesse (Wijdenes), een directe afstammeling van de Viking markgraven. Volgens de overleveringen lag er een kasteel bij Wijdenes, waarvan men inmiddels de stenen in en buitendijks heeft gevonden. Het is door Floris V afgebroken bij de inval in Westfriesland.

De Vikingen behoorden net als de Friezen tot de noordelijke Germanen. Ze hadden een bestuurlijk systeem van dingerechten en buurtschappen, ze kenden de marke met bewerkte gronden en de Hemmerike het algemeen gebruik van vrije woeste gronden. Men kende binnen dit juridisch sociale bezit systeem stemgerechtigden, dat waren de edel vrije mannen (de "Kerlen" of thans Kerels; ik denk nu ook even aan de omschrijving van Floris V als 'den Kerlen Gods', omdat hij Westfriese edel vrije mannen ca 2 morgen grote leengronden schonk en ze zo aan hem bond, heel slim). Het onderscheid tussen de welgeboren mannen die volberechtigd en eigenerfden waren (de naam edel is afkomstig van eigenerfden) en de zogenaamde huismannen die een woning met een kleiner stuk grond bezaten, maar ook stemrecht hadden, vermoedelijk door hun bezit van die grond. Aan die grond zat namelijk het stemrecht bij een bepaalde minimum omvang. Het is heel goed mogelijk dat de huismannen omlaag gevallen welgeboren mannen waren die een minimum stemgerechtigd stuk grond hadden (die omvang was vaak 1/4 van een volberechtigd stuk grond, de splitsing was doordat meerdere kinderen allemaal een kleiner stukje erfenis kregen.

Er zijn een paar regio's binnen Nederland waar dit anders werd geregeld zoals in Friesland, daarbij werd de grond onverdeeld vererft, de anderen kregen niets). Of in Gelre waar de oudste de anderen konden uitkopen voor de waarde van hun kindsdeel. De Schildboertigen zoals de eigenerfden daar wel werden genoemd moesten ten minste een goed hebben van 25 mergen (morgen) grond, waarop een stenen verdedigbare edelmans huizinge stond, wilden ze opgenomen worden in de ridderschap van hun landskwartier zoals de Veluwe. Veel namen in Westfriesland duiden op die oude sociale structuren, denk aan Hem, maar ook Koggenland. Zo een buurt had een aantal ouderlingen die met de groot grondbezitters samen een bestuur vormden. Later kregen deze buurten toen de Graaf van Holland het landsbestuur in handen had de naam Ambachtsheerlijkheid en als ze te klein waren, bleven het buurten met een Buurtman als aangestelde toezichthouder van de nabije jurisdictie. Daarnaast stelde de graaf ook Baljuws aan over grotere regio's. Intussen zijn er meerdere onderzoeken geweest en hebben velen daarover geschreven.

Op een gegeven moment roept de zaalchef van het archief in Hoorn mij bij zich en ik dacht iets ongewenst gedaan te hebben? Zegt de archivaris: "weet u dat er in Hoorn een steeg is, vernoemd naar die Jan Haring. Dat is omdat Jan Haring een beroemde held was in de 80 jarige oorlog". Wij kennen hem door twee heldendaden beide in 1573. De prinsgezinde Westfriezen werden bedreigd door de Spaanse Hertog Alva.

De Spaanse koning die de Verenigde Nederlanden als zijn gebied zag had deze verkregen via zijn vader Karel de V, keizer van Duitsland. De Nederlanden ontstonden pas in 1648; daarvoor waren het afzonderlijke staten onder het Groot Heilig Duitse Rijk. De vader Willem II en z'n zoon Floris V waren feitelijk "Gefürstete", graven binnen het groot Duitse rijk (en bovendien Schotse prinses) en daardoor gerechtigd om net als de iets meer dan 200 andere vorsten mee te stemmen voor een nieuwe Duitse keizer uit hun midden. Willem was al vooruitlopend op de aanstelling tot keizer als Rooms koning gekroond en kon gebruik maken van een legermacht (1 van de 2) bestaande uit ongeveer 6000 man. Hij deed dit vol overgave, hij reed voorop en vocht mee. Hij deed aan landje pik. Dit werd uiteindelijk zijn dood in Westfriesland. Het moet plaats gevonden hebben in winterse tijden, want op water en moeras zat ijs. Alleen het ijs in het moeras was niet altijd te vertrouwen, door moerassgas was het dun. Na door 't ijs gezakt te zijn werd hij dood geslagen en moest hij weggewerkt en begraven worden. Dat kon alleen op een plek waar veel vuur gestookt werd zoals een haard waarboven altijd vuur brandde en een pot met soep hing, waar elke dag de voedselresten in gingen. Deze grond was niet bevroren, vandaar dat hij daar begraven lag. Uiteindelijk zou (anders dan in Vondels verhaal over Van Velzen)

de moord op Floris V door de Engelse koning zijn bevelen.

Wij doen even een paar grote stappen. Jaren later werden de tegenstanders van Spanje door een Franse Graaf in de hofhouding van de zus van de koning uitgescholden voor Geuzen. Dat gebeurde toen een van de jonkers uit Gelre, tevens burgemeester van Arnhem en een ‘Ambtsjonker van Deelen’, de klachten van de lagere edelen wilde voorlezen. De hofhouding keurde hem geen blik waardig. Toen nam de Friese jonker met de bijnaam ‘Greate Pier’, die daarom kwaad werd, het document met de tekst uit zijn handen en gooide het voor de voeten van Margareta. Zoiets vroeg om een duel, maar Greate Pier had die naam niet voor niets. De Franse graaf durfde niet, hij haalde z'n neus op en noemde ze schooiers en bedelaars, in de Franse hoftaal “Geuse”; daarna draaide hij zich om en liep weg. Hierna noemden de tegenstanders zichzelf ‘Geuzen’. Vaak wordt gedacht dat de gewone bevolking zich ook verzette tegen de Spanjaarden. Welnu, dat is vermoedelijk onjuist. Ze betaalden voorheen schot aan de Nederlandse edelen en daarna aan de ambtenaren van de Spaanse koning. Er was voor hun weinig verschil. De koning eiste ook van degenen die schotvrij waren een belasting, dat was hij ook in Spanje gewend, want daar betaalde men dit ook als edelman aan de koning; de tegenprestatie was dat ze dan geen raad en daad hoefden te stellen, want de koning nam in hun plaats huurlingen (beroepssoldaten) en beroepsambtenaren met een opleiding.

De edelen kregen verschillende keren een kans om alsnog te betalen. Zij die dit deden bleven merkwaardigerwijze ook later tot de Nederlandse Adel behoren (‘adel’ is een naam die ontstond na 1660). Wij hebben het na 1288 over ridderschap daarin zaten de oeredelen de eigen erfden of welgeboren mannen daarnaast waren er de ministerialen, de meer aardse vechters en ambtenaren van de kerk die voor hun raad en daad een stuk grond van de RK-kerk in leen kregen. Daarnaast de hoge Heren, edelen die een paar hectaren afstonden aan de kerk en dit als bruikleen terug ontvingen en daarbij ook grote eigen “allodiale” gronden konden bezitten. Maar als feodaal waren ze beschermd door God en de Keizer omdat er een feodaal leenverband ontstond. Als laatste maatregel werd door de koning met behulp van de kerk gedreigd dat alle leengoederen door de kerk als leenheer teruggeëist zouden worden als er geen belasting door de edelen werd betaald over hun leengronden. Allodiaal dat wil zeggen de eigen gronden bleven daar in eerste instantie buiten. Dus de hoogste edelen betaalde slechts over hun leengronden schot. Voor de overgrote meerderheid van de schotvrije edelen, ca 5 % van de bevolking, en voor ‘de vrije of schotvrije mannen, met alleen leengrond’ betekende dit echter dat zij plots aan de bedelstaf stonden. Zij waren het die de opstand begonnen en daarbij desnoods een andere god wilden

dienen. De zogenaamde tachtigjarige oorlog duurde eigenlijk geen 80 jaar, maar was in eerste instantie, omdat het over bezit ging, een economische oorlog zoals vele andere dit ook waren. Hun hulp daarbij was de protestantse kerk. Het waren ook de edelen die de beeldenstorm begonnen. Tot ver in de achttiende eeuw was de groep protestanten relatief klein in Nederland, niet veel groter dan 8 % en had de Katholieke kerk de grootste omvang van gelovigen.

Waarom ik zo omslachtig een verhaal vertel, heeft als reden dat een van die Geuzen (de lage edelen) Jan Haring was. U begrijpt dat hier een denksprong gemaakt wordt en dat die Jan Haring waarschijnlijk met haring niks anders deed dan ze eten en dat de naam Haring Janszn van Lang Weeren een aanduiding was van vermoedelijk grond, een heerlijk bezit. Als zijn beroep iets met water had uit te staan dan was dit omdat hij formeel behoorde tot de riemtallen of anders gezegd edel vrije Kerlen. En Jan Haring was genoemd naar zijn opa. U moet ook weten dat deze hogere sociale klasse van welgeboren mannen normaal was in Noord West Europa; in de Duitse gebiedsdelen waren de oudste edel vrije mannen de zogenaamde Sint Jansmannen. De Engelsen kenden een laagste stand van edele mannen of de squirs, de echte Gentlemen, en bovendien kende men daar veel meer onderscheid naar sociale klassen, die in verschillende tijden zijn ontstaan en als edel gelden. Men zei daar ook: "It takes 3 generations to be a Gentlemen", en dat gold hier in Holland net zo, men was pas een welgeboren man als je tenminste 3 generaties voor jou kon aantonen van beide zijden, van vaders en moederskant, behorende tot dezelfde welgeboren stand. Derhalve denk ik dat mijn overweging juist is en dat Jan Haring mogelijk toch een vernoeming is naar een vorm van zijn bezit en dat de naam mogelijk juister diende te zijn Jan Haring van Lang Weeren. Derhalve geen matroos en geen visser. Dat was ook de reden dat hij in zijn eentje vele soldaten kon tegenhouden, hij was een geoefende strijder en kon met het zwaard vechten als alle edele mannen en had een heel groot belang om zijn bezit te verdedigen.

Harry van Deelen

Mutaties op de ledenlijst per 1 december 2014

Een hartelijk welkom aan onze nieuwe leden:

Mevrouw G.E.M.Hollenberg-Laan, Heerhugowaard
De heer J.J.A.J. Groot, Bennebroek

Verhuisd:

De heer P.A.Zuiker naar Zwaag en Hr. J.G. de Vries naar Heemskerk

Overleden:

Helaas moeten we u het overlijden melden van mevrouw D.Marsman-Hemke te Noord-Scharwoude (haar echtgenoot hr. J.Marsman heeft het lidmaatschap overgenomen) en van de heer Willem Hendrik Ploeger uit Blokker.

Gerri Kind-Renskers

Aan dit nummer werken mee.....

Piet Besseling, Harry van Deelen, G. Hinke, Sjoerd Huitema, Jos Kaldenbach, Nel den Os en het bestuur van de afdeling.

In het volgende nummer kunt u bijdragen verwachten van mevr. J.Selie en dhr. J.Mooijen.

De redactie is dringend op zoek naar nieuwe kopij! Als u nog iets interessants weet te melden over uw onderzoek, vragen heeft over een moeilijk te vinden aansluiting, een stukje van uw genealogie wil voorleggen aan de lezers of praktische tips heeft, stuur het in aan de redactie. Voor adressen zie het colofon op de laatste bladzijde.

Transcriptie pagina 82-83

Beschouwinge gedaen over lijk van de soon van
Rieloff Huygen molenaer op de oosterpoorts
moelen in zijn leven

- 5 Dirck Jansz. hoeffsmith verclaert op gisteren
's morgens tusschen halff vijven en vijff uren heeft
gehooft van Reloff Huygen molenaer op de ooster-
poorter molen een groot gecrijt van de selve molen
op welke geroep hij getuyge na de voorschreven
10 molen es gelopen en daer op comende bevende hij
de soon van de voorschreven Reloff Huygen genaempt
Dirck Rieloffs leggende op zijn rugge mettet
·
eenen been tusschen de steen en spil bevonden, ende
vorder comende, dat hij doot en dat desselfs Dirck
15 Reloffs hoeft t' eenemael wech genoemen was
zulcx dat sijn hare van zijn hoeft rontsom aen de cammen
gelicht was, leggende zijn brain achter zijn 't voors. zijn
hooft, mede met die panne van zijn hoeft 't welck gecauseert
zoo hij getuyge en andere navolgende getuygen meenen
20 toegecomen te zijn, dat hij Dirck Huygen willende die
cammen smeren ende hij hem aen seeckere houtgen
daertoe gemaect vastgehouden, 't selve houtgen es
gebroecken daer door hij achter over is gevallen ende
zijn hayr in dévoors. cammen vast geraect
daer door 't voors. ongeluck is gecauseert.
- 25 Henderick Comelisz., Henderick Joris en Adriaen
Janss., verclaeren op 't voors. geroep van Reyloff
Huygen mede op de voors. molen toegelopen te zijn ende
alle 't gunt sulcx bevonden als hier boven bij Dirck
Jansz. verclaert. Actum den 6en novembris 1630
- 30 Presentibus de heer officier Sonck, dr.
Gerardus Hovio en Pieter Proost, schepenen.

'Koggenland' verschijnt in 2014 in de maanden maart, juni, september en december. De sluitingsdatum voor het volgende nummer is 15 februari 2015.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van ondertekende artikelen.

Uw reacties op 'Vragen' en andere publicaties plaatsen wij graag in "Koggenland" zodat ook anderen dan de direct betrokkene van uw reacties kunnen profiteren.

© Voor het overnemen van artikelen of delen daarvan is toestemming vereist van de redactie en de auteur.

Voorouderspreekuur

elke 2e vrijdag van de maanden
januari, maart, mei, september en november
van 14:00 tot 16:00 uur
Westfries Archief, Blauwe Berg 5c, 1625 NT Hoorn

Richtlijnen voor auteurs

De kopij dient digitaal aangeleverd te worden in Word, zonder gebruik van enige opmaak bij voorkeur via mailadres:

hoofdredacteur@owf.ngv.nl .

Afbeeldingen dienen apart te worden aangeleverd. Dit kan in de vorm van scherpe foto's of digitaal per e-mail. Digitale afbeeldingen dienen van goede kwaliteit te zijn: ten minste 300 dpi op het gewenste formaat.

U kunt altijd op assistentie van de redactie rekenen.

De bibliotheek van onze afdeling

Onze bibliotheek is te vinden in het Westfries Archief.
De bibliotheek is geopend van dinsdag tot en met vrijdag
van 09.00 uur tot 17.00 uur.

Voor het lenen van materiaal kunt u terecht tijdens de
bijeenkomsten en het Voorouderspreekuur.

Bestuur en functieverdeling

Voorzitter

Dick Waalboer, Oosterstraat 56, 1654 JM Benningbroek 0229 - 59 17 46
e-mail: voorzitter@owf.ngv.nl

Secretaris Gerri C. Kind-Renskers, De Wijzend 44, 1474 PC Oosthuizen 0299 - 40 16 62
e-mail: pr@owf.ngv.nl

Penningmeester

Cor Kind, De Wijzend 44, 1474 PC Oosthuizen 0299 - 40 16 62
e-mail: penningmeester@owf.ngv.nl

Algemeen bestuurslid, werkgroep bibliotheek, opvang nieuwe leden
Vacature

Algemeen bestuurslid, PR-functionares

Gerri C. Kind-Renskers, De Wijzend 44, 1474 PC Oosthuizen 0299 - 40 16 62
e-mail: pr@owf.ngv.nl

Algemeen bestuurslid, organisatie lezingen

Marijke van Teunenbroek-Land, Robert Stolzhoef 292, 1628 XA Hoorn 0229 - 23 84 82
e-mail: lezingen@owf.ngv.nl

Algemeen bestuurslid

vacature

Algemeen bestuurslid, hoofdredacteur

Ben H.T.J. Leek, Koperslager 41, 1625 AK Hoorn 0229 - 23 29 35
e-mail: hoofdredacteur@owf.ngv.nl

Homepage: <http://oostelijkwest-friesland.ngv.nl>

Webmaster

Remco N.M. Ooijevaar
Vogelkers 27
1964 LA Heemskerk
tel. 0251-20 83 43
ooijevaar@dds.nl

QR-code

Redactie Koggenland

Ben H.T.J. Leek, Koperslager 41, 1625 AK Hoorn 0229 - 23 29 35
e-mail: hoofdredacteur@owf.ngv.nl

Dick |Waalboer, Oosterstraat 56, 1654 JM Benningbroek 0229 - 59 17 46
e-mail: voorzitter@owf.ngv.nl

Verenigingsgebouw:

Westfries Archief, Blauwe Berg 5c, 1625 NT Hoorn

Verzendadres:
Koggenland
Koperslager
411625 AK
HOORN

Pays - Bas

*Port betaald
Port Payé*

TNT Post